

Nr 8/1952.

STORA UTSKOTTETS betänkande Nr 8/1952 över
landskapsstyrelsens framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag angående
kostnaderna för folkskolväsendet i landskapet
Åland.

Landstinget, som i ärendet fått mottaga lag- och ekonomiutskottets betänkande Nr 5/1952, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har vid genomgåendet av landskapsstyrelsens framställning och lagförslag samt förenämnda betänkande funnit skäl föreslå följande ändringar.

I de paragrafer, där lag- och ekonomiutskottet föreslagit, att uttrycket "folkskola med förkortad lärokurs" borde ersättas med "reducerad folkskola", har stora utskottet ansett, att förstnämnda benämning skulle bibehållas såsom landskapsstyrelsen föreslagit, enär det icke vore skäl att ändra den nuvarande benämningen för ifrågavarande slag av folkskola.

§ 4 mom. 3 borde hava den lydelse landskapsstyrelsen föreslagit.

§ 8 godkännes i den lydelse lag- och ekonomiutskottet föreslagit med en mindre ändring beträffande källare, som enligt stora utskottets åsikt också kunde vara antingen enskild eller gemensam.

§ 14 mom. 3. Utskottet anser att internatsföreståndare bör som bostad hava ett rum och kök.

§ 15 i lag- och ekonomiutskottets förslag anses onödig och borde utgå, varför paragrafernas nummer blir densamma som i landskapsstyrelsens förslag.

§ 19 mom. 2. Den mening, som börjar med "Barnen kunna" och slutar med "nödig rekreation" bör utgå, enär det icke anses skäligt att ålägga barnen att utföra arbete.

§ 20 mom. 2 bör uteslutas av samma orsak.

205
§§ 27 och 31. Godkännes i den lydelse landskapsstyrelsen föreslagit.

På grund av vad ovan framhållits föreslår stora utskottet vördsamt

att landstinget ville godkänna nedanstående

lagförslag:

L a n d s k a p s l a g

angående kostnaderna för folkskolväsendet i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

(Se landskapsstyrelsens lagförslag)

§§ 1-4 som i landskapsstyrelsens förslag.

§ 5.

Landskommun är berättigad att till anskaffande av egna folkskolbyggnader av landskapet erhålla i understöd 20-50 % och i amorteringslån 40-60 % av byggnadskostnadernas totalbelopp, för såvitt dessa kostnader ej överstiga de nedan i denna paragraf nämnda normalprisen.

Installerar landskommun i tidigare uppförd folkskolbyggnad centralvärme eller elektrisk belysning eller utför kommunen i byggnaden annan ändamålsenlig förbättring, vilken icke kan hänföras till byggnadens underhåll, må landskapsbidrag eller amorteringslån ur landskapsmedel beviljas för de härav betingade kostnaderna enligt samma grunder som de, vilka gälla för anskaffande av ny skollokal.

Landskapsstyrelsen äger fastställa ritningar och arbetsbeskrivningar för skolbyggnader samt bestämma de normalpris, utöver vilka kommun ej är berättigad att erhålla landskapsunderstöd till byggnadskostnader.

Landskapets fattigaste och glest befolkade kommuner tilldelas där anskaffande av folkskolbyggnader eljest bleve för dem oskä-

ligt betungande, understöd utöver vad ovan i 1 mom. är stadgat.

I särskilda fall må, enligt landskapsstyrelsens prövning, byggnadskostnaderna för skola utgå helt av landskapsmedel.

Kommun, som varaktigt överlåter eller börjar använda skolbyggnad, anskaffad med landskaps- eller statsunderstöd, till annat ändamål än till folkskola, är pliktig att till landskapet erlægga en så stor andel av skolbyggnadens värde, som motsvarar understödet för densamma.

§ 6.

Lärare vid högre folkskola tillkommer i naturaförmåner bostad, omfattande för manlig lärare minst tre och för kvinnlig lärare minst två rum och kök, lyse, färdigt huggen ved och tillgång till vatten, ävensom källare och bod samt enskild eller gemensam vedbod och badstuga. Vidare tillkommer läraren i naturaförmåner fähus, foderlada, tillräcklig betesmark för en ko och minst en halv hektar uppodlad jord i skolans närhet, eller, i stället för dessa naturaförmåner, antingen andra naturaförmåner till motsvarande värde enligt landskapsstyrelsens prövning, eller vederlag i penningar likaså enligt landskapsstyrelsens prövning.

§ 7 (som i landskapsstyrelsens förslag).

§ 8.

Lärare vid lägre folkskola åtnjuter i naturaförmåner bostad, omfattande minst ett rum och kök, lyse, färdigt huggen ved och tillgång till vatten, enskild eller gemensam vedbod, källare och badstuga samt minst en tiondedels hektar odlad jord eller av landskapsstyrelsen fastställt vederlag därför.

§ 9 (som i landskapsstyrelsens förslag).

§§ 10-13 (som i landskapsstyrelsens förslag).

§ 14.

Handarbetsledare och annan timlärare erhålla i årligt arvode

208 207S
8.040 mark per veckotimme.

Med stöd av 20 § i landskapslagen om läroplikt antagen lärare i handarbete samt lärare i huslig ekonomi åtnjuta samma löne- och pensionsförmåner som lärare vid högre folkskola.

Internatsföreståndare erhåller enahanda löne- och pensionsförmåner som lärare vid lägre folkskola, såsom bostad likväl ett rum och kök. Dessutom erhåller han kost under den tid internatet är i verksamhet samt under jul- och påskferierna.

§ 15 mom. 1.

Lärare och internatsföreståndare enligt 7, 9-11 och 14 §§ tillkommande penninglöner och -arvoden erlägger landskapet åt kommun så ock den del av vikarie jämlikt 13 § 6 mom. tillkommande pennilön, som tjänstens innehavare icke är skyldig att erlägga. Landskapet ersätter även kommunerna för de barnbidragspremier, som kommunerna erlagt på grund av den av landskapet erhållna avlöningen för folkskollärarna.

§§ 16-18 (som i landskapsstyrelsens förslag).

§ 19.

Där det på grund av skolresornas längd eller besvärlighet befinnes nödvändigt att till skolan frambefordra eller i dess närhet inkvartera yngre och svagare barn, tage kommun efter egen prövning del i föräldrarnas härav föranledda kostnader. Är resan till närmaste folkskola längre än fem kilometer, bör kommunen deltaga i kostnaderna för barnets frambefordrande och inkvartering utan avseende å dess ålder.

Glestbefolkad kommun skall för barn, som äro bosatta på långt avstånd från skolan än fem kilometer, därest deras antal är minst sexton och elevernas dagliga frambefordrande icke på ändamålsenligt sätt kan åvägabringas, upprätta ett elevinternat, där ifrågavarande barn under skoltiden erhålla avgiftsfri helpensio

208
Har internatet icke upprättats, är elev berättigad att i stället erhålla tillräckligt understöd för skjuts, logi och kost. För i detta moment omförmälda kostnader är glestbefolkad kommun berättigad att av landskapet utöver i 15 § stadgade två tredjedelar erhålla 5-25 % i understöd.

§ 20.

Elev i folkskola skall av kommunen under alla skolarbetsdagar erhålla en avgiftsfri måltid.

Barn till mindrebemedlade föräldrar böra av kommunen tilldelas beklädnads- och annan hjälp i sådan omfattning, att de icke av brist på sådan hindras i sin skolgång.

§§ 21-30 (som i landskapsstyrelsens förslag).

§ 31.

Skolas lokaliteter må icke användas för ändamål, som strida mot skolans uppfostrande uppgift. För andra ändamål än skolans eget bruk bör tillstånd i god tid utverkas hos direktionen. Sådant tillstånd må icke utan vägande skäl förvägras, där fråga är om klubb, kurs eller annat studie-, sång-, gymnastik- eller idrotts-tillfälle, vid vilket god ordning kan förutsättas vara rådande och som icke avser ekonomisk vinning.

I landskommun har skolans föreståndare och den lärare, vars undervisningsrum upplåtelsen gäller, så ock sökanden rätt att inom fem dagar efter delfåendet av direktionens beslut kräva, att frågan underställes kommunalfullmäktiges avgörande. I Mariehamn avgöres frågan av direktionen, sedan denna erhållit utlåtande därom av skolans föreståndare. Skolans föreståndare och sökanden äro berättigade att inom fem dagar efter delfåendet av direktionens beslut kräva, att frågan underställes stadsstyrelsens avgörande.

Där skäl äro för handen, kan kommunen eller direktionen be-

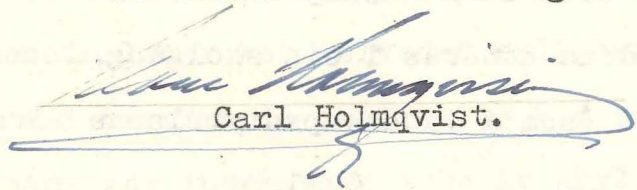
stämma, att för lokaliteternas belysning, rengöring och övervakning samt för förslitningen å skolans egendom eller för ersättande av möjlig skada å densamma avgift skall erläggas och förhandsgaranti för denna ställas. Annan avgift må icke uppbäras, då tillstånd beviljas för i sista meningen i 1 mom. nämnt ändamål.

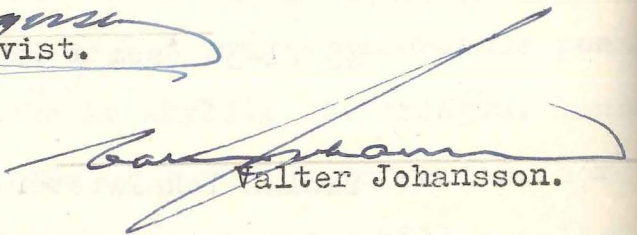
§§ 32-33 (som i landskapsstyrelsens förslag).

Tillämpningsstadgandet (som i landskapsstyrelsens förslag).

Mariehamn den 19 mars 1952.

På stora utskottets vägnar:

Carl Holmqvist.

Valter Johansson.

Närvarande i utskottet: ordföranden Carl Holmqvist, viceordföranden Gunnar Holmberg samt ledamöterna Gunhild Berglund, Filip Eklöw, Anton Fällman, Trygve Johansson, Helge Klingberg, K.A. Mansén, Bertel Söderlund och Wilh. Wilén.